

C/I-0.10

**CRKOLEZ - THE CHURCH OF
ST JOHN THE BAPTIST**

SK 1380
1958/1990.
Extraordinary importance

POSITION
Istok, the Basin of Peć, Diocese of Raška and Prizren

OWNER
Serbian Orthodox Church

C/I-0.10

**ЦРКОЛЕЗ - ЦРКВА
СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА**

СК 1380
1958/1990.
изузетан значај

ПОЛОЖАЈ
Исток, пећки, Рашко-призренска

ВЛАСНИК
Српска православна црква

The west façade of the church

Зайадна фасада цркве

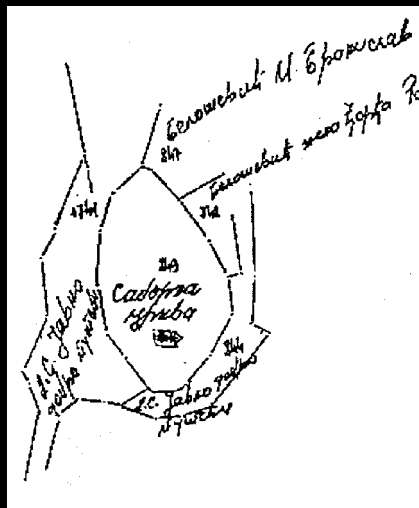
DESCRIPTION

The church dedicated to St John the Baptist is situated in the old graveyard near the village of Crkolez. The village, populated with ethnic Serbs, is situated about 10 km to the east from Istok. The church was built in 1355 as an endowment of *tchelnik*

Radoslav (Jovan, as a monk), whose sepulchral slab dating from 1395 can be seen in the church. In princess Milica's charter the church is referred to as a grant of Novak and his wife Vidosava to athonite monastery of St Panteleimon. Sepulchral slab of the donor's wife Vidosava is also preserved.

The church was remodelled in the 17th century. It is an unpretending barrel-vaulted, single-naved building,

Situation plan

Ситуациони план

ДЕСКРИПЦИЈА

Црква светог Јована у селу Црколезу се налази на старом гробљу код села Црколеза. Село је српско и налази се око 10 км источно од места Исток. Црква је подигнута 1355. године и задужбина је челника Радослава (у монаштву Јована), чија се надгробна плоча из 1395. године налази у цркви. У повељи кнегиње Милице из 1395. године, црква се помиње као дар Новака и жене му Видосаве светогорском манастиру Светог Пантелејмона. У цркви је сачувана и надгробна плоча ктиторке Видосаве.

Црква је преправљана у XVII веку. То је скромна једнобродна грађевина полуобличног пресвездана, подељена јаким потпорним луком на

divided by a transverse arch into a nave and a narthex. Two arched niches are contained within lateral walls of the narthex. The altar apse is semicircular inside and five-sided in the exterior. The western portal is surmounted by a niche and a cross. To the left and to the right, on a level with the wall, two modest rosettes in brick can be seen. Double-pitched roof has stone-slate roofing. Façades were built of dressed limestone, while the jambs were made of marble from the village of Banja.

In the churchyard, beside the latter-day belfry positioned in front of the church, one can see several centuries old mulberry-tree, upon which a branch taken from the Syrian mulberry-tree from the monastery of Patriarchate of Peć was grafted.

Minor fragments of the 14th century frescoes are preserved in the church. Frescoes painted by Radul in 1672-1673 are well preserved. Fresco inscription in the south window, with the authentic signature of the painter, provides information both about the donor, patriarch Maxim, and the painter. The peculiarity of the frescoes is the use of vernacular Serbian in the titles. The iconostasis is compiled of icons and the Royal Doors, painted by Radul, taken from the old iconostasis.

Valuable collection of parchment manuscripts was in 1952 stored in the treasury of the monastery of Dečani.

A few icons from the destroyed churches in the surroundings of the monastery were stored in the church after 1999. The most significant among them are the 17th century Royal Doors from the church in Žakovo.

During World War II the church and houses belonging to Serbs were burnt down. The sanation of the church and conservation treatment of the frescoes were undertaken in the period between 1970 and 1973.

BIBLIOGRAPHY

1. S. Smirnov, Đ. Bošković, *Arheološke beleške iz Metohije i Prekoruplja*, Starinar VIII-IX, Beograd 1933, 258-260.
2. S. Petković, *Zidno slikarstvo na području Pečke patrijaršije 1557-1614*, Novi Sad 1965, 178-179.
3. R. Petrović, *Konzervacija i restauracija živopisa crkve svetog Jovana Krstitelja u Crkolezu*, Starine Kosova i Metohije VI-VII, Priština 1972-73, 207-213 + 5 illustrations.
4. M. Ivanović, *Crkveni spomenici XIII - XX veka*, Zadužbine Kosova, Prizren - Beograd 1987, 541-542.
5. Z. Rakić, *Radul, srpski slikar XVII veka*, Novi Sad 1998, 112,113, 138-143.
6. *Spomenička baština Kosova i Metohije*, Beograd 1999, 39-40
7. *Spomeničko nasleđe Srbije*, Beograd 1998, 428.

DOCUMENTATION

Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments
- Priština

наос и припрату. У бочним зидовима нартекса постоје две полукружно пресведене нише правоугаоних основа. Апсида је споља петострана, а изнутра полукружна. Изнад западног улаза су ниша и крст, а лево и десно су скромне розете изведене у равни зида од опеке. Кров је двосливан и покривен каменим плочама. Фасаде су од притесане сиге, а довратници од мермера из села Бање.

Испред цркве је звоник изграђен у новије време. Поред звоника у порти се налази дуд стар неколико векова, калемљен граном шам-дуда из Пећке патријаршије.

У цркви су сачувани мањи фрагменти сликарства из XIV века. Добро су очуване фреске из 1672-1673. године, рад мајстора Радула. О аутору и ктитору, патријарху Максиму, сведочи фреско-натпис у јужном прозору с аутентичним потписом сликара. Натписи су на српском народном језику што представља посебну вредност. Иконостас је састављен од старих икона и царских двери са старог иконостаса које су рад сликара Радула.

Изузетно вредна збирка рукописа на пергаменту премештена је 1952. године у Дечанску ризницу.

Сада је у цркви затечено неколико икона из оближњих разорених цркава, донетих после 1999. године, међу којима су највредније царске двери (XVII век) из цркве у Жакову.

За време Другог светског рата црква и српске куће у селу су спаљене. Од 1970 до 1973. санирана је црквена грађевина и конзервирани остаци живописа.

БИБЛИОГРАФИЈА

1. С. Смирнов, Ђ. Бошковић, *Археолошке белешке из Метохије и Прекоруља*, Старинар VIII-IX, Београд 1933, 258-260.
2. С. Петковић, *Зидно сликарство на подручју Пећке патријаршије 1557-1614*, Нови Сад 1965, 178-179.
3. Р. Петровић, *Конзервација и рестаурација живописа цркве светог Јована Крститеља у Црколезу*, Старине Косова и Метохије VI-VII, Приштина 1972-73, 207-213 + 5 слика.
4. М. Ивановић, *Црквени споменици XIII - XX века*, Задужбине Косова, Призрен - Београд 1987, 541-542.
5. З. Ракић, *Радул, српски сликар XVII века*, Нови Сад 1998, 112,113, 138-143.
6. *Споменичка баштина Косова и Метохије*, Београд 1999, 39-40
7. *Споменичко наслеђе Србије*, Београд 1998, 428.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Покрајински завод за заштиту споменика културе -
Приштина

Serbian Academy of Arts and Sciences' Board for Kosovo and Metohija

CONDITION OF THE MONUMENT IN 2001

The church in Crkolez is being protected by a Spanish KFOR unit, whose base is downhill from the plateau on which the church was built. The church

is accessed by a bad road from the direction of the southwest. It doesn't have electricity supply.

The walls are in satisfactory condition, demanding no urgent interventions. The roof is damaged and leaking. Mural paintings are the combination of fresco and secco techniques. Considerably severe damages on the murals in the north part of the vault over the nave are caused by atmospheric dampness penetrating through the damaged roof. These mural paintings are covered with layer of calcinated salt. The borders and fillings made of inadequate materials can be noticed. On the same side of the wall, up to 1.5 m in height, and on the south part of the vault, traces of capillary action can be seen. Damp areas show pulverization of the paint layer. The other parts of the walls are stable, but the paint layer is covered with dirt and soot.

The Royal Doors of the iconostasis

Царске двери са иконостаја

Одбор за Косово и Метохију САНУ

СТАЊЕ СПОМЕНИКА 2001.

Цркву у Црколезу чувају шпанске јединице КФОР-а, смештене испод платоа на коме је црква. Цркви се прилази са југозападне стране лошим путем. Није снабдевена струјом.

Зидови цркве су у солидном стању, не траже хитне интервенције. Кров је оштећен и прокишњава. Фреске су рађене комбинацијом фреско-секо. На северној страни свода наоса приметна су знатна оштећена живописа, која су настала услед продора атмосферске влаге са крова. У том делу су фреске прекривене скрамом калцификоване соли. Приметни су опшивци и пломбе урађени неадекватним материјалом. На истој страни зида и јужној страни свода виде се трагови капиларног влажења, од пода до око 1,5 м висине. На влажним местима приметна је пулверизација бојеног слоја. Остале зидне површине су стабилне, али је бојени слој запрљан и почлађавио.

С/Л-0.11

ISTOK- THE MONASTERY OF GORIOČ

SK 1378

1958/1990.

Extraordinary importance

POSITION

Istok, the District of Peć, Diocese of Raška and Prizren

OWNER

Serbian Orthodox Church- The Monastery of Dečani

DESCRIPTION

The monastery of Gorioč, also called Gorioča or Ogorioča, is situated on Bela stena, 2 km to the northeast from Istok. It is a metochy of the monastery of Dečani. The time of its foundation and construction cannot be precisely established. Its foundation is traditionally attributed to king

С/Л-0.11

ИСТОК - МАНАСТИР ГОРИОЧ

СК 1378

1958/1990.

изузетан значај

ПОЛОЖАЈ

Исток, Пећи, Рашко-призренска

ВЛАСНИК

Српска православна црква - Манастир Дечани

ДЕСКРИПЦИЈА

Манастир Гориоц, Гориоча, или Огориоча, како га народ зове, налази се на Белој стени, на око два и по километра североисточно од Истока. Метох је манастира Дечана. Тачно време изградње и оснивања није поуздано утврђено, али се на

The church, the narthex and the belfry, view from the north

Црква, припрати и звоник, поглед са севера

Stephen Dečanski – according to tradition, the monastery was built as a votive in the place where St Nicholas had healed king’s “burnt” eyes

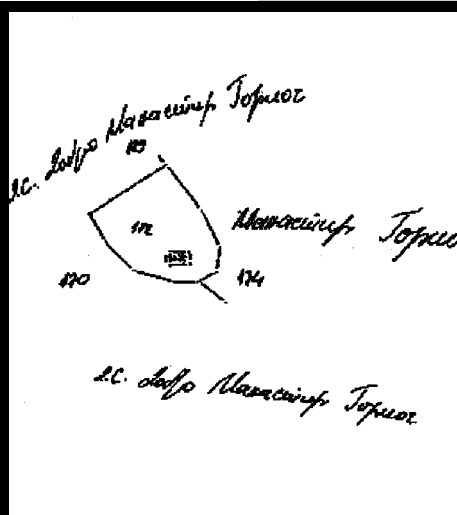
The original 14th century church was not preserved. It has been restored several times – in the 16th, 18th and 20th centuries. Present church was probably built in the 18th

century. It is a small single-naved, barrel-vaulted building with a semicircular apse. Its walls were built of dressed limestone, with occasional use of marble, and a simple limestone profile acting as cornice. The church was originally covered with stone-slate roof. At present it has lead -plate covering. A latter-day narthex with a belfry, built in limestone ashlar, is attached to the church. There is no record of the old frescoes. The church got new fresco decoration in the last decade of the 20th century. The construction of the old iconostasis is not preserved. The new one, made of marble, is featuring medieval iconostases. The icons of the Sovereign Row, the Royal Doors (with an inscription from 1711), Deesis and the other icons belong to the monastery. The icons put on the iconostasis and in other places in the church date from the 16th, 17th and 18th centuries. Eleven icons are put under protection of the state.

Rich collection of manuscripts was in 1856 taken to St Petersburg by Giljferding, the historian. They are stored in the Public Library in St Petersburg.

The dormitory, a minor building to the southeast of the church, has been restored under supervision of the Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments

Situation plan

Ситуациони план

основу предања везује за краља Стефана Дечанског, који га је подигао у знак захвалности што му је свети Никола ту исцелио ”огореле” очи.

Стара црква из XIV века није сачувана. Обновљана је више пута у XVI, XVIII и XX веку. Садашња црква је највероватније из XVIII столећа. То је мала

једнобродна грађевина, полуоблично пресведена, са полукружном олтарском апсидом. Зидови су изграђени од притесане сиге - кречњака - и нешто мермера. Кровни венац има само плочу од сиге. Био је покривен каменим плочама, а данас је ту олово. Уз стару цркву приздана је у новије време припрата са звоником од тесаног камена. Старе фреске нису забележене, осликана је у последњој деценији XX века. Стари иконостас није сачуван, а садашњи је нов, мермерни, урађен по узору на старије иконостасе средњовековних цркава. Престоне иконе, царске двери (са записом из 1711), Деизисна плоча и остале од постојећих икона припадале су манастиру. Иконе на иконостасу и у цркви су из XVI, XVII и XVIII века. Решењем о заштити обухваћено је 11 икона.

Богату збирку рукописа из манастира однео је историчар Гилџфердинг 1856. године у Петроград и данас се налазе у Публичној библиотеци.

У порти је изграђен конак, мања зграда на југоисточној страни од цркве, обновљена уз надзор Покрајинског завода за заштиту споменика

*The altar apse and
the monastery
graveyard*

*Олтјарска айсида
цркве и монашко
гробље*

in Priština. High enclosing wall is in good condition.

During World War II the monastery was used by Albanian fascists as a prison for arrested Serbs and Montenegrins.

BIBLIOGRAPHY

1. S. Smirnov, Đ. Bošković, *Arheološke beleške iz Metohije i Prekoruplja*, Starinar VIII-IX, Beograd 1933 256-258.
2. M. Ivanović, *Crkveni spomenici XIII - XX veka*, Zadužbine Kosova, Prizren - Beograd 1987, 450.
3. M. Šuput, *Spomenici srpskog crkvenog graditeljstva*, Novi Sad 1991, 56.
4. S. Mileusnić, *Svetinje Kosova i Metohije*, Beograd - Novi Sad 2000, 82.

културе из Приштине. Комплекс је ограђен високим зидом и затечен у добром стању.

У току Другог светског рата манастир је служио албанским фашистима као затвор за масовно хапшене Србе и Црногорце.

БИБЛИОГРАФИЈА

1. С. Смирнов, Ђ. Бошковић, *Археолошке белешке из Мејхохије и Прекоруљја*, Старинар VIII-IX. Београд 1933, 256-258.
2. М. Ивановић, *Црквени споменници XIII - XX. века*, Задужбине Косова, Призрен-Београд 1987, 450.
3. М. Шупут, *Споменници српској црквеној грађитељства*, Нови Сад 1991, 56.
4. С. Милеуснић, *Светиње Косова и Мејхохије*,

The dormitory

*Манастирски
конак*

5. *Spomenička baština Kosova i Metohije*, Beograd 1999.
6. *Spomeničko nasleđe Srbije*, Beograd 1998.

- Београд - Нови Сад 2000, 82.
5. *Споменичка баштина Косова и Мејхохије*, Београд 1999.
 6. *Споменичко наслеђе Србије*, Београд 1998.

DOCUMENTATION

Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments
- Priština

CONDITION OF THE MONUMENT IN 2001

The monastery is being protected by a Spanish KFOR unit, housed in the dormitory, as well as by monks from the monastery of Dečani.

It is accessed by an asphalted road from the direction of southeast. It has constant running water and electricity supply.

The monastery is well-preserved, undamaged in recent war operations.

C/0.12

BELICA - THE CHURCH OF ST GEORGE

Protected in 1965

POSITION

Istok, the District of Peć, Diocese of Raška and Prizren

OWNER

Serbian Orthodox Church

DESCRIPTION

The church of St George in Belica, upon the left bank of the river having the same name, is situated about 13 km to the southeast of Istok. People used to gather there on the feast of St Vitus, Vidovdan. Popular name of the church is Lazarica. Remains of an old graveyard, possibly

dating from the 17th century, can be seen around the church. It has been believed that the original church, erected in the 14th century, was subsequently destroyed and rebuilt after the renewal of the Patriarchate of Peć, at the end of the 16th century. In the period of Ottoman rule the church was destroyed and rebuilt on several occasions during the 17th and 18th centuries. Its last destruction took place in the World War II. It has not been damaged during recent events in Kosovo.

The existing church is a small single-naved

The west façade of the church

Зайадна фасада цркве

ДЕСКРИПЦИЈА

Црква светог Ђорђа у Белици, на левој страни истоимене речице, налази се на око 13 км југо-источно од Истока и код ње се окуљао народ сваке године на Видовдан. У народу је прозвана Лазарица. Око цркве су остаци старог

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Покрајински завод за заштиту споменика културе
- Приштина

СТАЊЕ СПОМЕНИКА 2001.

Манастир чувају шпанске јединице КФОР-а, стално стациониране у коначима, и монаси манастира Дечана.

Прилази му се асфалтним путем са југоисточне стране. Снабдевен је водом и струјом.

Манастир је добро чуван, у последњим збивањима није страдао.

C/0.12

БЕЛИЦА - ЦРКВА СВЕТОГ ЂОРЂА

заштићена 1965.

ПОЛОЖАЈ

Исток, Пећи, Рашко-призренска

ВЛАСНИК

Српска православна црква

гробља, највероватније из XVII века. Сматра се да је првобитна црква била подигнута у XIV веку, па је потом разорена и обновљена после обнове Пећке патријаршије, крајем XVI века. У раздобљу турске власти је више пута разарана и обнављана у XVII и XVIII веку. Последње разарање је било за време Другог светског рата. У последњим збивањима на Косову 1999-2001. није оштећена.

Садашња црква је мала једнобродна грађевина, са три полукружне нише у олтарском

building with three semicircular niches in the sanctuary. Central, altar apse, is five-sided in the exterior. The church is barrel-vaulted, with stone-slate roofing, while the apse has lead-plate covering. It was built of dressed limestone. The church is entered through a door on the western front. It has three small apertures in the apse and two windows in the north and south walls, respectively. Well-proportioned and simple in design, it is close to the architectural style of Raška School.

The church was thoroughly restored during conservation campaign conducted by the Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments in Priština, under supervision of architect Milosav Lukić in the period between 1966 and 1968. Until the beginning of the conservation treatment it was in ruins. The archaeological investigation was undertaken after the remains of a narthex had been discovered. The narthex was not reconstructed. To the east of the church remains of an earlier building – possibly a belfry - were found. The construction of the existing belfry, unprofessionally built after the restoration campaign, was organized and sponsored by the inhabitants of the village.

BIBLIOGRAPHY

1. M. Ivanović, *Crkveni spomenici XIII - XX veka, Zadužbine Kosova, Prizren - Beograd* 1987, 396.
2. *Spomenička baština Kosova i Metohije*, Beograd 1999.

DOCUMENTATION

Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments - Priština
Serbian Academy of Arts and Sciences' Board for Kosovo and Metohija

CONDITION OF THE MONUMENT IN 2001

The church is in satisfactory condition. A Spanish KFOR unit, protecting the church, is settled in its

простору. Средишња олтарска ниша је изнутра полукружна, а споља петострана. Црква је полуобличасто засведена и покривена каменим плочама, апсида је покривена оловним лимом. Зидана је притесаном сигом. Има улаз на западном зиду, три мала прозора на апсиди и по један на северном и јужном зиду наоса. Складно је пропорционисана, једноставне архитектонске концепције рашке стилске групе споменика.

Приликом конзерваторских радова, којима је руководили Покрајински завод за заштиту споменика културе из Приштине и арх. техн. Милосав Лукић 1966-1968, црква је у потпуности обновљена. Непосредно пре почетка конзерваторских радова била је у рушевинама. Предузета су археолошка истраживања када је утврђено да постоје остаци припрате која није реконструисана. Источно од храма су нађени остаци старијег објекта, могуће звоника, док је нови данашњи звоник урађен нестручно после конзерваторских радова на цркви, средствима мештана и под њиховим надзором.

БИБЛИОГРАФИЈА

1. М. Ивановић, *Црквени споменици XIII - XX века, Задужбине Косова, Призрен - Београд* 1987, 396.
2. *Споменичка баштина Косова и Метохије*, Београд 1999.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Покрајински завод за заштиту споменика културе - Приштина
Одбор за Косово и Метохију САНУ

СТАЊЕ СПОМЕНИКА 2001.

Црква је затечена у доста добром стању. Поред ње су стално стациониране шпанске

The church with the belfry, view from the southeast

Црква са звоником, поглед са југоистока

surroundings.

Being quite far from the village, the church does not have running water and electricity supply.

There is no road leading to the church. It is accessed by a narrow path.

The church has not been damaged in the recent events in Kosovo, between 1999 and 2001. It was found in quite good condition. Only the door was taken away.

јединице КФОР-а, које непрекидно чувају објекат.

С обзиром да се налази на већој удаљености од села, није снабдевена струјом и водом.

Прилазни пут такође не постоји, осим узаног колског земљаног пута.

У последњим збивањима на Косову 1999-2001. није разарана. Затечена је у доста добром стању, само су улазна врата изваљена и однета.